

NEMZETI TÁRSALKODÓ.

Első félv.

Kolozsvár, Januarius' 17kén, 1839.

3. szám.

TARTALOM: Bethlen Miklós és Kún Ilona, (Nagy ajtai Kovács István) 17. l. Két megcsalatt, (000) 24. l.

BETHLEN MIKLÓS ÉS KÚN ILONA.

Igaz történet.

(Vége.)

BETHLEN MIKLÓS' ÉS KÚN ILONA' LEVELEIK. — BETHLEN ZSÓFIA 'S A' SZÉKELY UDVARHELYI EV. REFORMATUM COLLEGIUM. — GLOGÓVICZAI VÁR-ROM ÉS A' BETHLEN SZENT MIKLÓSI KASTÉLY. — JUNIUS' 11-KE 1668-BAN. — KERTI HÁZAK.

El elszakad a' férfi kedvesétől; sors, kö-rülmény messze távolítja tőle; de ha hű sze-relemmel keblében: távolban is érte érez szí-ve, róla gondolkodik lelke legédesebben, 's ö-röm néki, midőn érzelminek, gondolatnak bár-töredékeit közölheti vele.

Bethlen Miklós szereté Kún Ilonát, 's sze-reté mindég melegen égő, soha nem hamvadó szerelemmel. Tettei csalhatatlan bizonyságok. El-mátkásítván ő Ilonát; elválék Osdolától: mert családi viszonyai, gazdai foglalkozásai, hivatalos működései miatt el kelle válnia; de vissza vissza vonúlt oda; meg meglátogatta mátkáját, 's mikor azt személyesen nem teheté: érzelmei, gondolatai leghűvebb tanút — leveleit — küldötte hozzája, azokban szólt vele; levelekben felelt Ilona is néki, 's e' képpen levelezés keletkezék közöttök.

Minden levelek talán nem maradtak fenn napunkig; azok nem is az utó világ', hanem kettőjük' számára valának szánvák; de megvan-nak közülök néhányak eredetileg *), 's azok e-

*) Eredetileg ezen levelek megvagnak nálam; mind

lőt, kik ohajtják látni, hova fejlék tovább irók' története: e' maradványlevelek, hiszem, ked-vesek leendenek; illy hiedelemmel telve közlöm azokat itt, külső czímeikkel együtt, szóról szó-ra úgy, a' mint eredetileg írva vannak. 17-ik századbéli alakuak, szellemük, hangúak ugyan azok; de hiszen Bethlen Miklós és Kún Ilona is 17-ik század' szülöttei valának, 's ők csak azon alakban, szellemben, hangon irhatának és szólhatának egymáshoz, melly századjokban kö-zönségesen divatozott; mit kétségkívül senki sem féledend, ki leveleiket olvasandja. Ezek azok korszeréni sorba szedve:

I.

Kívül:

Az én szerelmes mátkámnak, nem-zetes Kún Ilonának adassék *).

Belől:

Édes kis Görliczém!

Meghozá Daczó László uram az ajándéko-dat; szokták mondani: ajándékmarhának szőrit kis félivből állanak, kivéven a' VI. szám alattit, melly egy negyed ívnyi sincs.

*) Már egyszer említettem ugyan a' N. Társalkodó-ban, de talán nem lesz felesleges itt is említenem, hogy

nem kell nézni; bizony nem is nézem édes kis Angyalkám; elég az ha tőled jött; becsületben léssen nálam.

Én, édes Szívem, egy kicsiddég rosszul vagyok, de helyre állok az te szerencsédre; kérek tudósíts engemet egészségedről, melyet az én istenem virágoztasson, szívből kívánom.

Ezek után, isten hozzád Lelkem! Kérlek ez háromra: istenedet féljed; szüleidet becsüld; engem szeress, az ki maradok holtig

Hú görlicze társod

Alsó Csernáton 15. julii
1667

Bethlen Miklós
m. k.

II.

Kivül:

Az én szerelmes mátkámnak, nemzetes Kún Ilonának adassék.

Belől:

Édes kis Szerelmem!

Mint hogy tudom hogy vislád vagyon, im Édesem, két karulyt küldtem; mindazáltal olly conditionál: hogy öreg uramnak add legalább egyiket, ha az isten kihozna is addig onnét aszszonyom anyámmal együtt, melyet, adná isten, érnék hamar; mert csak már is meguntam szabásu, hogy te túl vagy az erdön's én innet.

a' levelekre hajdon nem iratott fel a' város' vagy falu' neve, hova azok intéztettek; hihetőleg azért, mert a' levélírók leveleiket bizonyos embereiktől küldözték, 's ezek tudták hova kell azokat vinni.

Adja isten, édes szerelmes kis Görliczém: hallhassak örvendetes híreket felőled 's hamar láthassalak jó egészségben.

Én pedig addig 's holtig maradok:

Tökéletes szeretőd, isten után kiváltképpen benned megnyugvó társod

Teremi 24. julii
1667.

Bethlen Miklós
m. k.

III.

Kivül:

Az én szerelmes mátkámnak, nemzetes Kún Ilona édesemnek adassék.

Belől:

Édes egyetlenegy Gyönyörűségem!

Mivel az vak és bolond szerencse, vagy - hogy pogányok' vak istenét ne imádjuk vagy csak emlékezettel is - az dolgok úgy hozzák, hogy az mikor tū egyik országszegletében, én akkor az másikban lakjam; ha mikor közlebb esnénk is egymáshoz, mint most, én ismét eltávozom: küldöttem, Édesem, Balog Zsigmond uramot látogatásodra; mert, Szívem, az jövő héten felmegyek Udvarhelyszék felé 's osztán eltávozván innet, messzebb esem tőled; félek is hogy karácsonig sem láthatlak, sem látogattathatlak; de akkor ha Alamoron lennétek, talám oda mennék; kivált ha magad sütted kalácscsal gazdálkodnál; no adja isten, édes Lelkem, hogy akkor, vagy akármikor csak hamar lássalak ör-

vendetes jó egészségben; addig is örvendetes híreket hallhassak, Szívem, felőled.

Az minémű kesztyűt kérsz vala, Zágorba küldtem Édesem; adja isten, egészséggel viselhesd; ha isten módot ad benne, selyemből csináltatok egy bokrot; de megkívánom édes Görliczém, hogy rá szolgálj; az mit elődbe irtam, ird meg; az Bibliát szorgalmatosan olvasd, énnekem is igen szépen írj 's tudósíts egészségedről, 's arról is, mennyit irtál már 's az Bibliát is meddig olvastad; arról bár ne tudósíts, hány himet varrottál, vagy hány órsó-fonalat fontál; mert az ugyan is talám csak gyertyabélnek volna jó, vagy annak sem, édes szerelmes kis nagy Anyám.

Megmondja Balog Zsigmond, csak kérdezd meg tőle, ki volt most vacsorán vendégem; de meg ne haragudjál; egy szó ne légyen mindjárt fülbemászó; mert csak bébotlott ide az házhoz az az jó ifju özvegy asszony, de bizony hiában; már késő: mert te kis tolvaj mind elraboltad az szívemet még az tavasszal; maradok is édes szerelmes Szívem, szép kis Görliczém.

Holtig tökéletes szeretőd, igaz hű mátkád

Szent Miklós 7. novbr.

1667.

Bethlen Miklós
m. k.

IV.

Kivül:

Tekintetes, nemzetes Bethlen Miklós uramnak 'stb., nekem édes bátyám uramnak irtam.

Belől:

Mint szerelmes bátyám uramnak, ajánlom Kegyelmednek szolgálatomat; isten Kegyelmedet lelki 's testi jókkal 's jó egészséggel áldja meg, szívből kívánom.

Elmulatni nem akarám, hogy Kegyelmednek ne irnék magam és asszonyom anyám ő kegyelme' egészsége felől; most istennek hála asszonyom anyám fenn vagyon; magam is istennek hála jó egészségben vagyok az Kegyelmed' szolgálatjára, melly jó egészséget istentől Kegyelmednek is kívánok megadatni; az Kegyelmed' parancsolatját értem mind az irás és olvasás felől, kit eddig is az idő és alkalmosság szerént el nem mulattam, ennek utána is azont elkövetni el nem mulatok; mint ilyen istenes intését, és egyéb parancsolatit is Kegyelmednek engedelmisséggel véghez vinni el nem mulatok. Kívánom istentől: ez levelem Kegyelmedet találja jó egészségben 's jó szerencsés órában. Irtam Doborkán 1667. 10.napján Szent András' havának.

Kegyelmednek szeretettel szolgál míg él

Kún Ilona
m. k.

V.

Kivül:

Az én szerelmes mátkámnak, nemzetes Kún Ilona édesemnek adassék.

Belől:

Édes Görliczém!

Hogy minapi irásonra választ nem tettél, nem tudom mire vélni; hanem vagy ugyan vad görliczévé akarsz válni, vagy talám te is meg-

untad már csak egyedül az asszu ágon ülni, 's az én szómat magam' látása nélkül hallani 's nyegésemet távul szálni; vajha meguntad volna! mert úgy tudom, vagy társodhoz repülnél, vagy ha törben avvagy kalitkában lévén nem repülhetnél: legalább — a' mint isten az okos állatoknak megengedte, hogy egymás' látása nélkül is egymáshoz való indulatjokat 's akaratiakat megjelentsék — egy kis darab papirosattólem nem szánnál; de lássad kis feledékeny, vagy kis háládatlan! rám szorúlsz még; oda kell hagynod apádat, anyádat; mellyet adta volna isten eddig is értünk volna; mertén igazán mondom édes Szívem: ez ő Kegyelme' — a' szüleid' — hosszas halogatása miatt mind kettőnket igen' nagy keserves szomorúságtól félttem; mellytől mindazáltal isten oltalmazzon, és adjon rövid nap örvendetes és egészséges jó állapotban látnom: nem úgy mint tőlem távozó vad galambot, hanem mint engedelmes, kiáltásra jöni kész Rárómat. Ezt kívánja

Szerelmesen réad haraguvó

Tökéletes szerető mátkád

Bethlen Miklós
m. k.

Ezt a' levelet, Szívem, ez előtt-negyed-nappal irtam vala egészséges koromban; de most bizony majd rosszacskán vagyok. Isten oltalmazzon, Szívem, téged hasonló vagy rosszabb nyavalyától. Én is, bizom istenben, ma hólnap helyre állok szerencsédre. Isten virágoztasson Édesem!

Kerésden 26. martii 1668.

VI.

Kívül:

Tekéntetes, nemzetes Bethlen Miklós uramnak, nékem édes bátyám uramnak irtam.

Belől:

Mint szerelmes bátyám uram-, ajánlom Kegyelmednek szolgálatomat; isten Kegyelmedet jó egészséges hosszú étellel megáldja, szívből kívánom.

Elmulatni nem akarám, hogy Kegyelmednek ne irnék; most, istennek hála, jó egészségben vagyok asszonyom anyám; magam is istennek hála jó egészségben vagyok, noha bizony majd egy hétig rosszul voltam az torkammal; kívánom istentől: Kegyelmed édes bátyám uram legyen jó egészségben; Kegyelmed megbocsásson az kevés papirosról, hogy ilyen kevés; ezek után ajánlom Kegyelmedet istennek kegyes gondviselése alá. Költ Rüttyön anno 1668. 17. aprilis.

Kegyelmednek engedelmes szolgálója

Kún Ilona
m. k.

VII.

Kívül:

Az én szerelmes mátkámnak, nemzetes Kún Ilona édesemnek adassék.

Belől:

Édes szerelmes Ilonkám!

Noha száma nélkül való szomorúságokat és bosszuságokat szenvedek miattad, mellyek-

nek ugyan nem te vagy az oka, hanem az isten' itéleti én rajtam; azért is nem kárhoztalak tégedet Édesem, hanem a' szüleidnek is túrök, szenvedek valamig lehet; de ugyan nem türhetem: szomorú szívemet kebeledbe ne öntsem. Egy egész esztendeje kötelességünknek, 's még csak úgy vagyunk, mintha most láttuk volna egymást; de talám isten végét adja; könyörögj is ő felségének velem együtt: ne jöjjen közinkbe észvesztő, 's menjen—illetlenség és becstelenség nélkül—tovább való dolgunk végbe; azonban ha én bizonyos nagy okok miatt látásodra nem mehetnék is, avval kétségbe ne essél; mert nem hiszem, olly keserves legyen neked az én nem látásom mint nekem a' te nem látásod; de megadja, Szívem, az isten azt is.

Most, édes Görliczém, istennek hála jobban vagyok, noha még nem egész egésséggel.

Az ajándékodat, Szívem, kedvesen vettem; adja isten Lelkem: szép csendes szívvel sokáig viselhesünk egymás' ruházatjára gondot; nem ártott volna, ha az ing mellé egyebet is küldtél volna; azt is megtudtam volna én nem csak köszönni, hanem meg is szolgálni. Ezek után adja isten Lelkem, szivednek 's szívemnek teljes jó kívánságát. Sároson 25. aprilis 1668.

Tökéletes szerető hű mátkád Édesem!

Bethlen Miklós
m. k.

Im lefolyt egy év, 's Bethlen még mind mátká; de elkomorúlt, elkeseredett mátká.

Vidám természetű férfi volt ő, látszik leveleiből is; játszilag enyelgett azokban mátkájával, azonban csak 1667-ben; a' következett

esztendőben menyekzőjének halogatása, 's állapotjának bizonytalanságban tartatása miatt vidámsága komorsággá változék, 's 1668-ban martiusi levelében már nem tréfálózva, hanem komolysággal nyilatkozék: „igazán mondom édes Szívem: ez ő Kegyelme' — a' szüleid' halogatása miatt mind kettőnket igen nagy keserves szomorúságtól félttem.“ És ha e' bűjöslovak gyenge idegzetű, érzékeny szívü mátkáját megrezzentheték; mennyivel inkább meg aprilisi levelében—melly nem egyéb mintegy elkeseredéssel csordultig tele szív' keserü kiömlése—im ezek: „könyörögj is ő felségének: ne jöjjen közinkbe észvesztő, 's menjen—illetlenség és becstelenség nélkül—tovább való dolgunk végbe?“ Miképp' hatottak ezek Kún Ilonára 's szülőire; maga idejében meghallandjuk; addig maradjunk Bethlen körül.

Ő Sárosról, a' hol mátkájának utósó levelét írta, Bethlen Szent Miklóstra távozott; ott találta atyját, mostoha anyját *) és testvér hűgát Zsófiát is. Két mátkás gyermeke gyönyörködteté most Bethlen Jánost; mert Zsófia is jegyben áll a Lázár Imrével, 's szeretvén és szeretvén, boldognak érezé magát. Vagy talán az egymást forrón szerető mátkák igazán csak akkor boldogok; miután a' pap' óltár elől ünnepeélyesen lezengő szavai őket annak zsámoljánál örökre összekötötték? Óh, úgy Bethlen Zsófia soha sem volt boldog! Aprilis' végén atyjával, anyjával és Miklós bátyjával Szent Miklósról Ózd felé utazva meghimlőzött. Maradjanak mind Ózdon, míg Zsófia felgyógyuland, javasla itt bátyja, mert zivataros idő jár; vagy menjenek el mások, ő egyedül maradand, 's hű gondját viselendi. Javaslatát atyja 's anyja nem fogadák el. Nem lehet, mondák, az árva Pekri Lőrincz' jószágában olly so-

*) Édes anyja, a' gazdag Váradi Borbára, kitől öcsese Pál és húga Zsófia is születtek, még 1661-ben meghalt volt.

káig maradni; hanem ereszszék le a' hintó' borbórikát 's e' képpen védve a' beteget, egy nap menjenek Kutyfalvára, máson Teremibe. Megindultak; de az eső csorogva esorgott; a' hideg iszonyuan zordonkodott; a' himlő beütött, 's Zsófia majus' 4kén halva gyászpaddon fekütt — leirhatatlan bánatjára atyjának, testvéreinek és — mátkájának!

Bethlen János később dücső emléket állított Zsófiának; dücsőt, millyent Erdélyben egy édes atya sem soha leányának, 's ezen emlék — a' Székely Udvarhelyt virágzó reformatum collegium! Bethlen János alapítá 's állítá fel azt, és éppen azon pénzzel, melly Zsófiának osztályrészében jutott vala, 's annak elhunytával reája vissza szálla.

Hugának sirba záratása után Bethlen Miklós építetéshez készült. Mig Kún Ilonát el nem mátkásította volt, atyjánál lakott; mihelyt az megtörtént: Küküllő vármegyében Kis-Küküllő partján a' Bethlen Szent Miklóson levő birtok adatott számára főlakhelyül. Ott az ősi telken 1667-ben „négy rossz alacson ház, és egy kis bolt vala csak;“ azok' helyébe tehát másokat kellett építeni. Atyja, testvérei segedelmöket ígérték, 's felhatalmazták olly tervet készíteni, millyen neki leginkább tetszend. Ekkor előtűnének emlékezetében az építészet' szabályai, mellyeket külföldön tanult; elő mindazon pompás épületek, mellyeket ott látott, 's nem sokára felmutatá rajzát ama' nagyszerű kastélynak, melly Bethlen Szent Miklóson gróf Bethlen Imre' örökösei' birtokában ma is fennáll. Helyben hagyatott 's anyagok' összeszerzéséhez fogtak; azonban minden nap újabb megújabb akadályok fejlének eleikbe. A' vidékben nem akadhatának más köre csak palára, arra is Kis Akna' határán; téglaföldet sem találhatni — mondák — közelebb Ózdnál. Illy leverő körülmények közt már fel akarának hagyni az építési nagy tervvel, mert kivihetetlennek látszék; e-

gyetlen egy ember még is kivihetővé tevé 's ez a' glogóviczai sertéspásztor vala.

Glogóvicza, Bethlen Szent Miklóstól távoloska, mély völgyben fekütt; hegyek ölelték körül, 's ezeknek egyikén — a' falu' felébe nyúlón — roppant vastagságu tölgyfák növekedtek. Alattok, állítá, a' pásztor, bőven rejtezik kö. Bethlen udvara' tisztjét 's 12 emberét küldé a' kijelelt helyre; harmad napig folyvást ástak ezek, 's apró palakőnél és mészpornál egyebet még sem leltek. A' tiszt elcsüggedt; Bethlen Miklós és az atya nem. Ők a' 12 embert 100-zal váltatták fel, parancsral: hogy a' hegy' tetőjét vágják ketté. Meglett, 's rá találtak, mit nem kerestek, 's miről nem is álmodtak: egy leomlott vár' alapzatára.

Ezen vár, mint maradványa mutatá, tojásdad — ovalis — alakú volt; temérdek erős falának kerülete 68 ölre terjedett; mind a' két végéről torony emelkedett fel, 's a' bércz felőli másfél önyi széles kőfallal. Kik által és mikor építetett, kik által és mikor rontatott le e' felfedezett vár, mellynek földborította romja, fellelt már 1667-ben régi tölgyfa erdő virult, teréplyes ágairól hulló makkjaival sertéscsordát hizlaló? senki sem tudta megmondani. Elnémult, ha kérdezték tőle, a' hosszú életű historia; el az ő elnémultakor sokszor még hosszasan regélni tudó szóhagyomány — traditio is.

Feledés' homálya lépé sokáig a' glogóviczai vár' voltát; sertések turásaikkal felfedezék pásztorjoknak; ez csekély jutalomért *) Bethleneknek, és mi végre? Hogy mitután kövei fent a' hegytetőn két tornyu tojásdad váralakban — daczolván az idő' viharával — talán századokig álltak, 's romba dülve vastag földhantok alatt ismét századokig heverték: onnan kiásattassanak, és lent egy völgyben négyszegletű büszke kastélylyá alakítassanak öszve, emelettel, 's min-

*) 3 forintért és 8 veka buzáért.

denik szegletén bástyával; mert a' bethlen szent miklósi régibb kastély' köveinek jobb része, a' glogóviczai váréból került ki. Azokból Bethlen Miklós már 1667-ben sokat ásatott és hordatott volt *) Bethlen Szent Miklósrá; de az építést csak 1668-ban tavasszal akará kezdetni; 's kétségen kívül ez építéssel leendő foglalkozásait érté, midőn aprilis' 25ikén mátkájának írta: „ha én bizonyos nagy okok miatt látásodra nem mehetnék is, avval kétségbe ne essél.“

Okai valóban nagyok is valának a' kikelet' szakában Bethlen Szent Miklóson maradni. A' kastély' alapárkai' ásása folyton folya; az alaprakás már már következék, 's ezt mint építéskedvellő, építészetértő személyesen szándékozáék intézni, kormányozni; de egy hirtelen közbejött körülmény gyorsan eltávoztatá lakfalvából.

Menyekzője' napja junius' 11-ikére tüzetett Osdolán ki; 's im ez lön martiusi meg aprilisi levelei' hatása. És a' midőn azokban menyekzőjök' halogatása miatt mind magára mind Ilonára keserves szomorúságot és becstelenséget jósolt háromolni; mit leheté természetesbben várni: minthogy összekelésökre bizonyos és minél közelebb nap határozottassék. Megléhet, ő szereté vala most távolabbra tétetni; de miután olly sokszor — még keserü kifokadással is — sietteté, 's otthoni ügyei' fontosságát Osdolán tudatni önként elmulasztá; megváltoztatását arczpirulás nélkül szóba sem hozhatá. Majus' végén tehát kastélya' alapkövét letevé, az építés' kormányzását másra bízá, 's maga Háromszék felé megindula: gyönyörü kék bársányos hintóban ülve, 's hat délczeg pej lovaktól — szellőként lengőktől és haladóktól — ragadtatva.

Junius' 1like' hajnalával. Osdolán szép napja derüle fel; egyike élete' legszebb napjainak:

*) A' glogóviczai vár' romjaiból még most is ásnak ki 's hordanak el köveket.

mert Kún Ilona neje lön *), 's lehet-e szebb nap' annál, melly a' szívnek legszebb vágyát teljesíté!

A' menyekzőt teméntelen néptömeg ünneplé — gazdag lakomákat kapva. Fő urak' karából kevés jelenék meg; mert Osdola messze hazaszélben fekvék, 's a' menyekzői határnap nagyon közelre tüzeték. A' megjelentek közül kicsillógnak Teleki Mihály, Rhédei Ferencz, 's főképp' Bánffy Zsigmond, ország' első tanácsos-

*) A' „Memoires historiques du Comte Bellem Niklos“ czímü, 's 1736-ban állítólag Amsterdamban 8-ad rétbén megjelent munka, első részének 334-336ik lapjain, Bethlen Miklóssal az 1667-ik évet illetőleg ezeket mondatja:

„Mon esprit devenu tranquille à cet égard et libre de toute passion, mon Pere me fit entendre que n'ayant que moi d'enfant, le plus grand plaisir que je pouvois lui faire seroit de penser à me marier, qu'il ne vouloit pas cependant gêner mon inclination; mais pour peu que j'y eusse quelque panchant, il seroit au comble de sa joie si je prenois ce parti, dont il me laisoit néanmoins le maitre absolu, aussi-bien que du choix. Cette façon de parler pour un Pere, devint une loi absolue pour moi. J'avois d'ailleurs éprouvé dans tout le cours de ma vie, tant de marques sensibles de sa tendresse et de son amitié, que je le laissai maitre absolu de ma destinée. Assuré de ma soumission pour ses volontez, il songea très sérieusement à me marier, et plus avantageusement que je ne l'aurois esperé. Il jetta les yeux sur la fille unique d'un Gentilhomme, qui passoit avec justice pour le plus riche de toute la Transilvanie. Il se nommoit **Pierre** ou **Piter Szirmay**. Sa grande richesse consistoit non seulement en biens considérables, mais encoré il étoit le seul en Transilvanie qui fut possesseur d'une Mine d'or, située dans les Montagnes qui bornent du coté du Couchant le Comté d'Huniade. — — —

Mon Mariage fut aussi-tot conclu que consommé.“

'S ezen sorok Bethlen Miklóst már 1667-ben megházasítják és **Szirmay Péter**' leányát vétetik el vele; de figyelmeztetem olvasóimat: hogy az idézett munka, mellyet nem is Bethlen Miklós hanem egy francia irt, telve költeményekkel, 's így csupa költemény az is, hogy ő Szirmay leányt veve, még pedig 1667-ben, nőül.

sa, 's az ország' fejedelmének, Apafinak, most személyese.

A' házas pár július' kezdetével érkezék ki Bethlen Szent Miklósrá. A' kastély' Küküllő felőli két bástyája, a' dél- és nyugotszaki közfalak már kilátszának a' föld' kebeléből. A' „támuló bástya“ alapját azután rakák. Bethlen Miklós és Kún Ilona kifaragott követ, egy aranyat és tallért tevének le abba; a' köre kettek' neve, az év és nap valának felmetszve.

Minden új alakot indula váltani. A' „négy rossz alacsony ház és egy kis bólt,“ ószerűen még fennáll; de helyét a' kastélynek kellvén átengedni, szétbontaték, és az egész udvar' körében most egy úri lak sem találtaték. Hol lakott tehát az új házas pár, kérdik talán olvasóim?

Zöld lombu fák közt a' kertben simára gyálult fenyődeszkákból két ház emelkedék. Hosszúsága mindeniknek harmadfél öl vala, szélessége másfél, fali magassága egynél kevésse több; bozozata belől felöblösülő; ablaka kristály papiros és deszkatulóka; fedele zsendely; bútora egy ágy, egy kis asztal, öt hat szék. 'S im ezekben kezdék élni Bethlen Miklós és Kún Ilona páros életöket, 's kölcsönös szerelem, melly kietlen helyet is paradicsommá hatalmas átvarázsolni, itt is gyönyörűvé tevé nékik azt. „Öt hat szőnyeg,“ írja maga Bethlen Miklós, „mind a' kettőnk' házat békárpította; ezekben laktam majd öt esztendeig, és talám e' volt az én élettemnek legjobb és gyönyörűsegebb része!“

Nagy ajtai Kovács István.

K É T M E G C S A L A T O T T.

H. . . . kisasszony, egy kitünő talentomu 's még nagyobb hiúságu énekesnő, elhatározá magában férjhez menni, az az herczegnő, gróf-

nő vagy marquísno lenni, legörömestebb az első. De midőn nyilatkozték, hogy nékem férj kell, nem szerető, széteszlék előkélő imádói' csoportja; csupán egyetlen egy, gróf T. . . . Armand marada hű hozzája.

Hűségét kezének nékie ajándékozásával jutalmazá. „Most még is grófnő leszek,“ gondoló magában.

„Most még is gazdag leszek,“ gondoló a' gróf.

A' menyekzöt nagy fényvel ünneplék meg. Más nap reggel a' fiatal grófnő levelet kapá egy névtelentől, következő tartalmut:

Nagyságos Asszony!

Kegyed nagyon kegyelmetlen leend, ha megtudandja, hogy férje ura, T. . . . Armand, éppen úgy nem gróf, mint Kegyed' kocsisa nem. A' bizonyító levelek, mellyeket ő a' jegyzőnek bémutatott, hamisak; hogy Kegyedet feladásom' igazságáról meggyőzzem, szabadságot veszek magammak, Kegyednek egy kivonatot terjeszteni elébe az ő szülő városa' egyházi könyvéből, mellyből kitetszik, hogy egy hajfodrász' fia.

„Igaz-e ez?“ Kérdé az énekesnő haragtól égő arczezal, 's férje elébe tartá a' vádló levelét.

T. . . . úr, ki jól tudá, hogy házasságszövetségét nem olly könnyen lehet szétbontani, 's ki úgy gondolkodék, hogy végre is csak egy mulékony fergeteget kell kiállania, mellynek utána szerencseje' napja viszont olly tisztán fogna ragyogni mint az előtt, az őszinteség' jégüdegy nyugalmával felelé: „Igen is igaz, de mit árt az? nem en magamért szeretsz te engemet?“

Az énekesnő haragjában, bosszuságában és ijedtségében szinte meghala; terhes betegségbe esék. Midőn felgyógyula, újabb szerencsétlenség lepé meg — hangját elvesztette.

'S e'képpen most a' megcsaló is megcsaláték; a' gazdagság, mellyet szemtelen hazugsága által akara nyerni, örökre el vala veszve.

Most a' házas pár vendégfogadósságot folytat egy városkában.